

Obsah

Úvod—7

I. Řeč v praxi—9

I. A. Vybrané řečové jevy lexikální, morfologické a syntagmatické—9

1. Je řeč a jazyk totéž?—9
2. O významech slova *slovo*—16
3. Jsme v řeči *in*? (*Onou záležitostí je nicméně filozofie nádobí*)—20
4. I děti prožívají svou řeč?—26
5. Humor v řeči a řeč humoru—30
6. K expanzi předložky *na* v řečové praxi—39
7. Funkčnost, nebo redundantnost multiverbálních spojení se slovesy *zabezpečit, zajistit*—50
8. Přesnost a přibližnost ve věcném stylu—55
9. Užití kategorie osoby jako výraz nadřazenosti, nebo sounáležitosti?—62
10. Pohled na českou morfologii z vývojového hlediska na pozadí povídek Jana Nerudy a Vítězslava Háška—71
11. Dobové změny názvů na firemních štítech—79
12. Názvy českých cestovních kanceláří—90
13. O češtině nejen pro Čechy—96

I. B. Frazémy v praxi—105

14. Frazologie a mládež—105
15. Znalost a užívání tradiční frazeologie u mládeže po 20 letech—114
16. Dynamika frazeologie—119
17. Kulturní frazeologie v současné komunikaci—127
18. Porozumění kulturním frazémům—135
19. Prostorové motivy ve frazémeh—142
20. Pragmatický a jazykový charakter pranostik—153
21. Zrcadlení české historie ve frazeologizovaných obratech—161

II. Osvojování řeči a jazyka—169

II. A. Osvojování řeči a jazyka z hlediska žáků a učitelů—169

1. Tvořivostí učitelů k tvořivosti žáků?—169
2. Přijímání textu—182
3. Některé předpoklady osvojování poznatků z českého jazyka—188
4. Analogismus versus anomalismus
z hlediska vyučování mateřskému jazyku—194
5. Potřeba změn jazykovědné terminologie? Důvody pro a proti—199
6. Frazeologie a škola—207
7. Mužská a ženská specifika školní komunikace—212
8. Humor v pedagogické komunikaci—219
9. Několik postřehů z osvojování češtiny cizinci—227
10. Jak rozumějí slyšenému a čtenému textu
imigranti, cizinci a Češi?—235
11. Paradoxně: od jazyka cizího k mateřštině?
(Syntéza výkladů předchozích výzkumů)—246
12. Učitelské bariéry ve vzdělávání žáků—250
13. Stav (a výhledy?) vzdělávání učitelů češtiny—254

II. B. Medailony bohemistů – učitelů učitelů—263

14. S úctou panu profesoru Aloisu Jedličkovi—263
15. Moje setkávání s Milošem Dokulilem—267
16. Osobní zamyšlení nad životem a dílem Karla Hausenblase—270
17. Více než sto let od narození Jaroslava Jelínka,
zakladatele teorie vyučování českému jazyku—274
18. Učitelská legenda – Vlastimil Styblík—277
19. Olympiáda v českém jazyce a Karel Oliva—280
20. Ohlédnutí za severočeskou jazykovědnou bohemistikou—285
21. Čím přispěli Plzeňští rozvoji teorie vyučování češtině?—290

Resumé—299

Jmenný rejstřík autorů—301

Věcný rejstřík výběrový—305